

Entree

Herien Wensink

De Warme Winkel versus Toneelgroep Amsterdam: 1 - 1

Is het een duet of een duel? Het theaterseizoen begon vorige week met een bizarre samenwerking. Het anarchistisch-intellectuele collectief De Warme Winkel is met *Achterkant* te gast bij het grote, 'gelikte' Toneelgroep Amsterdam. Ander profiel, andere achterban, compleet andere kunstopvatting. En toch gaan ze in één huis de confrontatie aan, aan de hand van Eugene O'Neills *Lange dagreis naar de nacht*. Het heeft geresulteerd in een uniek Gesamtkunstwerk.

Om dat te ervaren moet je wel beide producties zien. TA speelt *Lange dagreis* in de chique grote zaal van de Stadsschouwburg, zoals we dat gewend zijn: met goed geklede acteurs in een strak, Spartaans decor. De Warme Winkel verschanst zich met lelijke pruiken en een hoop rotzooi in een rommelige ruimte achter het toneel en becommentarieert daar de concurrerende productie. Wat de beste volgorde is weet ik niet - ik zag in elk geval eerst *Achterkant*.

Die is op zichzelf al geweldig: vernuftig, hilarisch, hard en vet, en toch vol erbarmen. Maar het mooie is dat hij ook de beleving van *Lange dagreis* verrijkt. Als Marieke Heebink als Mary Tyrone zoon Edmund (Roeland Fernhout) in haar armen sluit, weet je dat daar ergens achter, in het donker, Ward Weemhoff en Vincent Rietveld schreeuwen: 'Kut, nêe, niet wêer een Pietà!' En als Gijs Scholten van Aschat in *Lange dagreis* een telefoontje pleegt, weet je dat hij in *Achterkant* Rietveld aan de lijn heeft.

Met het commentaar van Rietveld en Weemhoff op de acteerprestaties van hun TA-collega's in het achterhoofd, beleef je *Lange dagreis* anders. Je beseft dat je met acteurs te maken hebt, die voor je ogen een prestatie leveren. Dat met noeste arbeid en techniek ter plekke een kunstwerk wordt gecreëerd. Het leidt tot een bijzondere, gelagde kijkervaring. We zien een wereld onder een wereld, een palimpsest.

In veel opzichten zijn de twee aan elkaar tegengesteld: ingetogen versus uitbundig, esthetisch versus opzettelijk lelijk, naturel versus karikaturaal. Maar *opposites attract*. De exuberante echo van De Warme Winkel brengt het sobere *Lange dagreis* perfect in balans.

Ook De Warme Winkel heeft baat bij de samenwerking. De mooiste scène van *Achterkant* is als Marieke Heebink even oversteeft en een tekstloze gastrol speelt. Dan blijken de verschillen plots klein: beide groepen maken theater; de meest vergankelijke vorm van kunst. En juist in die vergankelijkheid schuilt de schoonheid.

Theater kun je niet inlijsten. Maar met *Achterkant* plaatst De Warme Winkel *Lange dagreis* wel in een kader. En beide producties worden er beter van. Eigenlijk verdient elke voorstelling zo'n uitdaging, zo'n eerbetoon, zo'n lijst.